

INTERPUNKCIJSKI (REČENIČNI) ZNACI

U pisanju se radi jasnijeg prikazivanja onoga što se želi reći upotrebljavaju pojedini znaci koji se zajedno nazivaju interpunkcijski ili rečenični znaci. Interpunkcijski znaci služe za rastavljanje (označavanje) rečenica i rečeničnih dijelova.

U crnogorskom jeziku interpunkcija je u osnovi logička, iz čega implicira da upotreba interpunkcijskih znaka prema pravilu zavisi od smisla.

Interpunkcijski znaci su sljedeći: **tačka, zarez, tačka sa zarezom** (tačka zarez), **dvotačka, navodnici, upitnik, uzvičnik, zagrada i crta**.

1. **Tačka** se stavlja na kraju izjavne/obaveštajne (potvrdne i odrične) rečenice. Na primjer: Pošao je u bioskop. Nije pošao u bioskop.

2. **Zarez** se kao znak interpunkcije upotrebljava često i u različitim rečeničnim situacijama. Pošto je jedno od osnovnih načela pravopisa crnogorskog jezika slobodna (logična) interpunkcija, za upotrebu zareza je najvažnije pravilo da ono što je u mislima tijesno povezano i predstavlja cjelinu ne treba rastavljati zarezom, dok se dijelovi koji čine cjelinu za sebe odvajaju zarezom od ostalih dijelova rečenice.

Zarezom se odvajaju:

- riječi i skupovi riječi (istovrsni dijelovi rečenice) prilikom nabiranja (Kupi, meso, sir, mlijeko...; *Poneli su i ukusne hrane, i bezalkoholnih pića, i društvenih igara*);
- nezavisne rečenice kada nijesu povezane veznicima (*Došao je, pozdravio se, obilno ručao i otišao*);
- paralelni dijelovi rečenice kada su u suprotnosti (*Zadatak je težak, ali zanimljiv*);
- rečenice koje se nalaze u suprotnosti (*Vi ste krenuli ranije a ipak ste zakasnili*);
- rečenice u inverziji (u slučaju kada se zavisna rečenica nalazi ispred glavne): *Ako možeš, pomoz mi. Iako sam znala, nijesam odgovorila na sva pitanja*;

- riječ ili skup riječi koji su naknadno dodati ili umetnuti u rečenicu: *To je, dakle, tvoj rođak: Ti si u pravu, neosporno;*
- vokativ i apozicija (takođe se naknadno dodaju u rečenicu): *Vi ćete, djeco, dobiti slatkiša. Tebi ćemo, starino, donijeti voća. Djela Iva Andrića, jedinog jugoslovenskog Nobelovca, prevedena su na mnoge jezike;*
- uzvici (nijesu sastavni dijelovi rečenice): *Oh, što me boli zub! O, stigla si?!;*
- umetnute rečenice (U mom gradu, koje je jedno od najuspješnijih u turizmu, većina izdaje sobe i apartmane);
- naziv mjesta i datum (*Podgorica, 15. marta 2020*).

3. Tačka sa zarezom upotrebljava se između:

- rečenica koje su u složenoj rečenici manje povezane sa drugim rečenicama;
- grupa riječi koje se razlikuju po srodnosti.

4. Dvotačka se stavlja:

- iza riječi kojima se najavljuje nabrojanje, a ispred onoga što se nabroja (*Na pijaci kupi: sira, jaja, kajmaka, mesa, salate i krompira;*
- ispred navođenja tuđih riječi (upravnog govora): On izađe ispred njih i reče: "Vratiću se još jači"; *Rekao nam je doslovno: "Novac za izgradnju škole je obezbijeđen".*

5. Navodnicima se obilježavaju:

- tuđe riječi kada se doslovno navode (*Ulazeći svi uzviknuše "Srećan ti rođendan!"*)
- riječi i izrazi kojima se želi dati suprotno značenje od onog koji inače imaju, najčešće ironično/podrugljivo: „veliki radnik“ (neradnik), *ti si "vrijednica"(lijena)*, „ljepotica“ (ružna), "veliki prijatelj" (neprijatelj). Ukoliko takvim riječima prethodi neka riječ koja negira njihovo pravo značenje (*navodno* i *sl*), navodnici se ne upotrebljavaju. Ako u dijelu teksta koji bismo inače obilježili navodnicima promijenimo font, veličinu slova,

podebljana slova ili italiku (kurziv/iskošena slova), pišemo latinicom u ćiriličkom tekstu ili obratno, navodnici se ne stavljaju;

- nazivi knjiga, časopisa, novina, književnih dela, filmova i slično.

6. **Upitnik** se stavlja na kraju upitnih rečenica.: *Kako si? Šta radiš? Uh, što sam gladan! Ne viči! Požar!* Kada se pitanje izgovara povišenim glasom iza njega se stavljaju **i upitnik i uzvičnik**; npr. *On položio?! Ne daš?!*

7. **Uzvičnik** se stavlja iza uzvičnih rečenica, kao i iza manjih govornih jedinica koje se izgovaraju u uzbuđenju, povišenim glasom: *Požar! Poplava! Vatra!*

8. **Zagradom** se:

- zagradom se u rečenici odvaja ono što se dodaje radi objašnjenja prethodne riječi ili dijela rečenice. Na primjer: *Interpunkcija (rečenični znaci) doprinosi jasnijem izražavanju. Imenske riječi (imenice, pridjevi, zamjenice i brojevi) mijenjaju se po padežima;*
- označava drugi oblik riječi: s(a), k (a), kad (a), sad(a) i sl.

9. **Crta** se piše:

- umjesto prvog dijela navodnika u dijalogu, i to u štampanim tekstovima, a drugi dio se izostavlja; na kraju upravnog govora se piše crta ukoliko se rečenica nastavlja i objašnjava nešto o upravnom govoru:

Ko je to na vratima? - Upita majka.

- Moj školski drug.

- Zašto ga nijesi pozvao unutra?

- Žurio je - kaza Mirko;

- kad se želi nešto istaći, ili naglasiti suprotnost, neočekivanost; na primjer: *Dodem ja, kad - nigdje nikog. Sve sam naučio, sve znam - ne vrijedi, zbunio sam se.*

- umjesto dvije tačke prije nabiranja;
- kada se želi nešto istaći, naglasiti suprotnost, neočekivanost.
- Crta kao rečenični znak ima funkciju razdvajanja i piše se, sa obje strane, razmaknuto.